

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 1 1

87. ÅRGANG

7. JUNI

1 9 7 5

30 år efter - har vi glemt
det som skjedde?

DET KAN SKJE OM

I Frederick Forsyths bok «Varulv» (vi skrev om filmatiseringen av denne boken i forrige nummer) besøker kriminalreporteren Peter Miller sin mor. Hun er en kortvokst, tykk dame i femtiårene, og «hun har aldri avfunnet seg med den tanken at alt hennes sønn ønsket å være, var repor-

En
klown

Vi skriver 1975. Det er tredivye år etter det blodige marerittet. Likevel er freden mildt sagt noe fjern, skremt aner vi at alt sammen kan bli gjentatt — hvis vi lar det skure og gå.

Utenfor vinduet mitt hjemme hører jeg noe som minner om hakkende stønn fra et maskingevær. Rundt bjerketreet krabber en guttunge på ni-ti år med en plast-mitraljose og hakker og hoster og skriker frem skytelyder.

Det har nettopp regnet, enkelte steder er det små, blanke pytter. Jeg følger ham med øynene, plaget av bråket. Men med en viss forståelse: i min tid var vi cowboyer som utryddet indianere i gata. I dag får guttungene fikserer ideer, fra fjernsyn, aviser og snakk.

Det er urettferdig å ta gutten for dette, tenker jeg. Han vokser opp, han også, til mer forståelse og alt det der.

Jeg vender tilbake til skrivemaskinen og en artikkel om jødeforfølgelser og blind vold.

Men like etter hører jeg en kvinnestemme utenfor, det var moren som roper på sin krabbende, dødsfarlige guttebass:

— Pass deg nå, Ole, så du ikke blir våt på bena.

— Og så guttens rasende svar:

— Jada, jada. Ser du ikke at jeg leker?

— Og morens svar, før hun iler videre til snarkjøpet:

— Fint det, gutten min. Skal jeg kjøpe noe godt?

Jeg tenker: Er det mulig å hindre at leken blir alvor igjen?

ter». At han nå vil rote i de tingene som skjedde med jødene og deres bødler for tredivye—femogtredivye år siden er skremmende. Hun ber ham, på gråten:

«Kjære deg, Peter-gutten, la dem være. Ikke rot mer i det som har vært. Det kommer ikke noe godt ut av det. Det er slutt nå, vi er ferdig med det. Det beste er å glemme det.»

Kanskje det er noen andre som tenker det samme når vi bruker ett nummer av ST. OLAV til å minne om at det er tredivye år siden seks millioner jøder ble myrdet i det som kalles Brennofferet. Bør vi ikke glemme alt sammen. Glemme og tilgi?

Vi skal forsøke å gjøre noe som er vanskeligere. Vi skal huske, uten personlig hat. Vi har ikke lov til å glemme disse tingene, antisemittismen er igjen virkelighet, såkalte radikale ekstremister ute i Europa bruker hensynsløs vold, det snakkes åpent om dannelsen av et ny-nazistisk parti i Norge, politisk fanatisme preger debatter og valg i mange samfunn.

Vi må gå gjennom alt sammen på nytt — for å se hva vold og fanatisme kan føre til. Vi er nødt til det for å unngå at alt sammen skjer om igjen. En avis skrev nylig følgende:

«Vår tids ungdom skal være lut lei av å høre om den annen verdenskrig og de begivenheter som førte til den, og er dessuten, naturlig nok, mer opp-tatt av Vietnam- og Midt-Østen-konfliktene etc. Men utviklingen fra Weimar-republikkens siste år over Hitlers maktovertagelse frem til krigsutbruddet, er det store og avskrek-kende eksempel på hva kombinasjonen av vold og politisk fanatisme kan føre til. Behovet for repetisjon synes økende.»

Fordi det er slik må denne verdens Peter Miller-mødre og mange unge mennesker bære over med oss.

A. R.

LEO

Av KARIN GULLERUD-JOHANSEN O.P.

De første årene etter den annen verdenskrig var de fleste opptatt av den tanke at man hadde noe å gjøre godt igjen overfor jødene, den folkegruppe som uten sammenligning hadde lidd mest under krigen. Man tenkte, og sa: «Noe slikt må aldri mer skje!» og man trodde vel også at man hadde lært.

Hvordan er det så i dag? Johan Borgen skriver i sin siste bok: «1974 ble det året verden forrådde Israel.» Han gir uttrykk for den samme frykt som den jødiske forfatter Elie Wiesel som bekjenner: «Jeg er redd!»

ST. OLAV har hatt en samtale med professor Leo Eitinger, som selv har fått føle nazistenes rasepolitikk på kroppen, både i fødelandet Tsjekkoslovakia og som flyktning i Norge fra 1939. I 1942 ble han sammen med omkring 760 andre jøder sendt til konsentrasjonsleir i Tyskland, og han var blant de ca. 20 som kom tilbake. I leiren fikk Leo Eitinger det meste av tiden arbeide som lege eller sykepleier, og han sier at det hjalp ham: han var av de heldige som fikk beholde sin menneskelighet. Som psykiater har han etter krigen især arbeidet for å hjelpe mennesker som lider under senvirkninger av krigsopplevelser, særlig av opphold i konsentrasjonsleir, og hans forskningsinnsats på dette område har gjort ham kjent.

På spørsmålet om han deler Elie Wiesel frykt, svarer Leo Eitinger:

— Ja, både personlig og på grunnlag av de erfaringer jeg har med mennesker jeg møter til daglig. Jeg har jo

● Biskop Lønning i Den norske kirke har søkt avskjed i protest mot den nye abortloven. Det er en modig handling, det var på tide at noen handlet, ikke bare snakket. At statsminister og kirkestatsråd på TV betegner det hele som et politisk utspill, tyder på at de ikke fatter hva abortsaken betyr for mange mennesker. RED.

EITINGERS FRYKT

arbeidet en god del med flyktninger og med overlevende fra konsentrasjonsleirene, og hos dem er denne angsten meget tydelig. Den følelsen alle som har vært igjennom konsentrasjonsleirene hadde — at dette var en periode i deres liv som var tilbakelagt, og som aldri kunne komme igjen — den er forsvunnet og har på en eller annen måte gitt plass til en føl-

else av at noe lignende kan hende igjen.

— Har De inntrykk av at vi andre har sviktet, har glemt det som skjedde, slik at det kan hende igjen? Eller er det de nye generasjoner som mangler historisk sans?

— Det mest nærliggende er at det er den nye generasjon som ikke har noen sans for historie — det har vel

aldri noen ny generasjon hatt. Men de aktuelle problemer synes ofte så overveldende, forandringene går så hurtig at man synes det er lettere, og man føler seg også mer berettiget til å glemme det som har hendt, som gammelt, uaktuelt og uviktig.

Og han fortsetter:

— Men jeg tror ikke at det er uaktuelt, fordi situasjonen er den at man ikke kan se på disse jødeforfølgelsene som en fullstendig losrevet episode som ikke har hatt noen årsak. For de har hatt en årsak, og faren er at denne årsak består fremdeles, eller at den kan skapes igjen.

— Hvilken årsak tenker De på?

— For det første at man aksepterer at visse menneskegrupper er uten rettigheter, mennesker man ikke behøver å ta hensyn til. Det klarte nazistene meget godt overfor jødene. De dehumaniserte oppfatningen av jødene, og de har for såvidt hatt en bakgrunn i den europeiske kultur til å gjøre det. For det annet har man oppdradd en hel generasjon til å tro at alle midler er tillatt, fordi målet er så enestående — det var dengang det nasjonale mål.

I dag har vi en lignende bevegelse: Man lager land eller nasjoner om til ikke-nasjoner. Det er ikke lenger «skikkelig», ikke «anstendig» å være opptatt av Israel, som en «imperialistisk stat, et militærdiktatur», eller hva det er for noe tøv man bruker som påskudd. Det synes å være resultatet av målbevisst propaganda, og man ser en tendens til å sjalte ut og isolere Israel. Man har begynt med å sjalte det ut av UNESCO, og man tenker

(Forts. neste side.)

Leo Eitingers frykt . . .

(Forts. fra forrige side.)

på å få det ut av FN. Slik kan man forandre en gruppe mennesker med rettigheter til en gruppe man lett kan godta ikke har noen rettigheter. Dagens hellige mål er sosial forandring, og da er alle midler tillatt. Man aksepterer terror — på grunn av målet som er så enestående. Selv den gemeneste form for terror blir omtalt som aksjoner, som geriljavirksomhet. Dette er etter min mening symptomer i en utvikling som igjen kan føre til en meget tragisk slutt.

— Kan man i denne sammenheng snakke om antisemittisme, eller er det antisjonisme?

— Forskjellen mellom de to må sies å være ytterst liten, om den i det hele tatt finnes. All den stund antisjonistene bruker det samme antisemittiske materiale som har eksistert i Europa i over hundre år, skulle man ha bevis nok for at det er ett og det samme.

Sionisme og jødedom er dessuten så uløselig knyttet til hverandre at man ikke kan skille dem. Det finnes enkelte jøder som sier at de ikke er sionister fordi de føler seg helt som ett med det folk de har vokst opp i. Det må man selvfølgelig respektere. Men de har da ingen forestilling om den jødiske religions egentlige innhold. Den er fullstendig sentrert om en tilbakevenden til Israel. Det finnes ikke den bønn, ikke den dag i jødernes religiøse liv da dette ikke nevnes på en eller annen måte.

Og Leo Eitinger understreker:

— Den som mener at han kan være

jøde uten å være opptatt av Israels skjebne, han har virkelig ikke fattet noe av den jødiske religion. Denne tilknytningen har levd i to tusen år fra generasjon til generasjon, og den kan selvfølgelig ikke tynes ut i løpet av ett slektledd.

— Da er det vel rimelig å gå ut fra at Israels forsvarskrig kjennes som berettiget av jøder i andre land?

— Det kan man uten videre svare positivt på. Man kan naturligvis kritisere Israels regjering som enhver annen regjering. Hvorvidt alle kriger har vært berettiget, det tør jeg ikke si, men en forsvarskrig, der et folk verger seg mot å bli utslettet, den kan vel ingen ha negative forestillinger mot.

— Skaper denne lojalitet overfor en så omstridt stat som Israel problemer for Dem?

— Jeg kan ikke si det. I dag er jo denne tanke: «Rett eller urett — det er mitt fedreland», blitt temmelig sterkt uthulet. Svært mange mennesker ser med kritikk på sine regjeringers avgjørelser. Man er lojal, men med forbehold. Lojaliteten må settes på prøve i den aktuelle situasjon.

— Finnes det antisemittisme i Norge i dag?

— Hvis man tenker på antisemittisme i den meget grove og uanstendige form med forfølgelser og sjaknering som man kjenner den fra Hitler-Tyskland, så tror jeg ikke man kan si at det finnes. Det hender naturligvis at barn blir ertet, men det kan neppe kalles antisemittisme. Alvorligere er det at man ikke er tilstrekkelig klar over visse tendenser som kan føre til antisemittisme.

— I disse dager skriver avisene om planer om å opprette et nytt fascistparti i Norge. Tror De det er politisk grobunn for noe slikt?

— Det er vanskelig å si. På universitetet ser jeg nok svært mange plakater fra fascistiske studentgrupper. Men ærlig talt, jeg tror at de fleste nordmenn er så modne at de vil avvise en slik banal fascisme.

— Europas historie er preget av rene «epidemier» av antisemittisme. Er grunnen uvitenhet, fordømmer eller frykt?

— Den gamle antisemittisme, og antisemittismen i det hele tatt, har nok stort sett sine røtter i usikkerhet og angst overfor det som er fremmed og annerledes. Man har vanskelig for å godta at folk ser litt annerledes ut, at de har en litt annen variant av Vårherre, at de har andre skikker . . . Etter krigen har man arbeidet bevisst mot dette. Men denne selvoverturering som europeerne har vært plaget av, og som har ført til denne ekstreme form for fascisme, har jo dype røtter i den hvite manns kultur — og i kristendommen. Hele misjonsvirksomheten er jo basert på dette: Vi har fått den hele og fulle sannhet.

Og Leo Eitinger fortsetter:

— Dessuten har jo jødene vært en stadig religiøs utfordring til kristendommen, som ikke har vært i stand til å omvende denne gruppen, trass i alle anstrengelser. De kristne har foretatt seg det utroligste overfor denne minoritet, fra inkvisisjon til prekener der jødene ble tvunget til å være til stede. Men siden disse prekenere mest bestod av skjellsord og nedverdigelser, så hadde jødene vondt for å godta at denne religion skulle være noe bedre enn deres egen.

— Hva har De å si om den katolske kirkes holdning til jødene under annen verdenskrig, og det den gjorde — eller ikke gjorde — for å redde dem?

— Det er omstridt, og her har vi et av de viktigste momenter, både når det gjelder den katolske kirke og protestantene. Da Hitler satte sitt såkalte eutanasi-program ut i livet, fulg-

Israel isoleres

te mange leger og sykepleiere ordren, men kirkene i Tyskland reagerte, både den katolske og de protestantiske. Brevene de skrev til forskjellige instanser, var ytterst høflige og svært forsiktige, men allikevel tydelig nok til at eutanasi-programmet ble innstilt.

Da utryddelsen av jødene var blitt tilstrekkelig kjent, iallfall for de innvidde, kom det en minimal reaksjon. Med andre ord: Denne gruppen var ikke så viktig. Det må vi erkjenne, og det er her faren ligger. Hvis man er villig til å gå med på at det er grupper som ikke er så viktige, så kan det hende igjen. Men det er ikke sikkert at det i dag ville ramme jødene — kanskje heller fremmedarbeidere. Pakistanerne i Norge for eksempel er en slik utsatt gruppe.

— Men som oftest har jødene vært mest utsatt. Hvorfor?

— Det er ikke så rart eller så tilfeldig at forfølgelser så ofte rammer jødene. De er minoriteten fremfor noen. Inntil 1948 har de aldri vært i flertall noe sted. Nå har de Israel, men det er et isolert land. Det hører ikke tydelig til noen familie av stater, for det finnes ikke noe annet land med samme språk og samme religion.

Og Leo Eitinger avslutter:

— Minoriteter brukes alltid som lynavledere i diktaturer, og for å føle seg frem hvor langt man kan gå overfor svake grupper. Går det overfor en svak minoritet, går det også overfor de sterkere minoriteter. Hadde eutanasi-programmet i Hitler-Tyskland vært vellykket overfor de dypt åndssvake og de uhelbredelig sinnssyke, så kan det ikke være tvil om at man hadde gått et skritt videre og hadde gitt alle gamle, alle arbeidsuføre osv. en «barmhjertig død». Man prøver seg alltid på den svakeste minoritet, og jødene har alltid vært en slik uhyre svak minoritet. Siden det var noe fremmed ved dem, ble de brukt til å skape frykt, som man bruker en busemann, og de ble brukt som prøveklut for undertrykkelse.

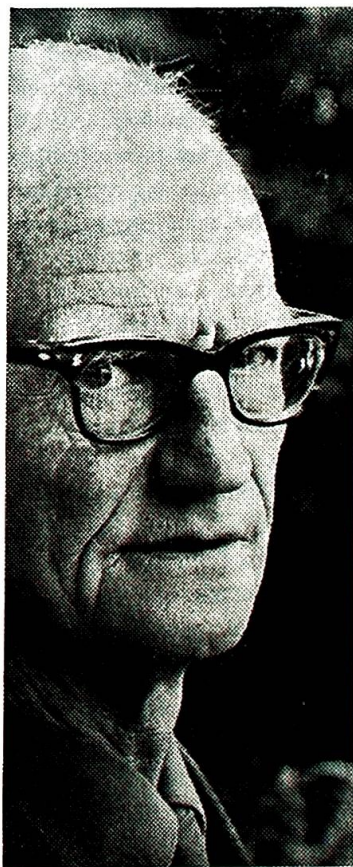

Har mange av oss glemt alt sammen? Er det en ny generasjon som ikke engang har hørt om de grusomme tingene som ble gjort mot jødene for tredivetredve år siden? Står vi overfor en ny bølge av antisemittisme? Vi har valgt å la forfatteren Johan Borgen svare på noen av disse spørsmål, ved å gjengi ting fra hans siste bok, den nettopp utkomne «Notater fra hverdagen» (Gyldendal).

Red.

I en artikkel som han har kalt TANKER OM ISRAEL VED ET ÅRSKIFTE skriver Borgen, personlig og rett på sak, blant annet:

«1974 ble det året verden forrødte Israel.

Den mentale oppmykingen hadde foregått helt fra 6-dagers-krigen. Til manges forbauselse ble det god tone innen kretser vi gjerne kaller venstredradikale å fremheve arabiske synspunkter, oftest med vekt på lidelsene hos de palestinske flyktninger. Overvekt kan en trygt si; mange som ærlig bestrebt seg på å balansere tilgjengelige informasjon mot hverandre lot seg smitte til en uttalt anti-israelsk holdning. Det huskes at forfatteren Jens Bjørneboe, som visst ingen kan beskyldes for å være høyrevendt, ga et dyktig spark fra seg i den anledning. På videre plan skriver Elie Wiesel til verdenspressen medio januar i år: «Antisemittismen er igjen blitt mote i Østen som i Vesten.» Sterke ord i pennen til denne globalt tenkende profet for forsoning.

Den anti-israelske retning ble synligere ved Israels delvise utstøtelse av UNESCO. Den tverrpolitiske protest mot denne skjendighet kom sterkest til orde i Frankrike, med utpreget intellektuelle som kjernen i underskriftkampanjen, men også fulgt opp av folk av alle yrker og politiske trosretninger. Blant de lidenskapelige unnsigelser av UNESCOs handling manglet ikke Norge, heldigvis.

Men synligst for hele verden ble hånen mot Israel med Arafats gigantiske one man show i FNs hovedforsamling for øynene av mange millioner TV-seere. Det fikk — etter det man siden leser — mange av de forsamlede til å ryste på sine vise hoder. Ikke rettere enn vi så og hørte på skjermen ble hovedtaler Arafat motatt med sterk applaus.

— — —

Det anti-israelske årsskiftet står iallfall fast i skrivende stund (februar). Går man igjennom den skrift-
(Forts. neste side.)

Johan Borgen

NOTATER FRA HVERDAGEN

Gyldendal Norsk Forlag

Israel...

(Forts. fra forrige side.)

lige informasjon man har samlet gjennom ganske lang tid kan man ikke unngå å bli skremt. *Jeg er redd* er da også titelen på den artikkelen fra Elie Wiesels hånd som gikk ut over verden, her hjemme presentert i Aftenposten 13. januar —75. Han begynner: «Jeg innrømmer det med tungt hjerte: Jeg føler meg truet. For første gang på mange år føler jeg at jeg er i fare. For første gang i mitt liv som voksen er jeg redd for at marerittet skal ta til igjen, eller redd for at det aldri har holdt opp, at vi siden 1945 har levd i en parentes. Nå er den lukket.» Litt senere i artikkelen heter det: «I min naivitet tenkte jeg at aldri mer skal vi jøder bli plukket ut og overgitt til bøddele. At antisemittismen for lengst hadde fått sitt dødsstøt, dengang, under Polens brennende himmel. Jeg var overbevist om at mennesket paradoksalt nok ville bli vernet om og beskyttet nettopp av dette grufulle mysterium. (...) Der er varslere og jærtegn som ikke er til å ta feil av. Israels

utelukkelse fra UNESCO. Noen ledere *arrogante selvrettferdighet. Andres kynisme.*» Så følger bemerkningen om motesaken, nevnt ovenfor. Og så: «*De av oss som har gjennomlevd og gjennomlidd menneskelige og jødiske lidelser til den ytterste grense, vi vet at ved dette historiske vendepunkt er det jødiske folk og den jødiske stat uløselig lenket sammen. Det ene kan ikke overleve uten det annet. Som samfunn har vi sjelden stått hverandre så nær. Og aldri vært så alene.*»

En kjenner (og venn) av Israel som den fremragende danske journalist Merete Bonnesen skrev 26/11—74 en kronikk med nettopp denne titelen «Det ensomme Israel», der hun minner om det arabiske toppmøtet i Khartoum august —67. Konklusjonen den gang var: «Ingen forhandling med Israel, ingen fred med Israel, ingen anerkjennelse av Israel.» Mot denne erklæringen — aldri siden sveket, iallfall ikke offisielt — har hele tiden stått Golda Meirs ofte gjentatte: «Forhandling? Nårsomhelst, hvorsomhelst.» Bonnesen minner også om det alltid underliggende i det arabiske program: «Forhandler man med en stat, ligger i dette at man anerkjenner dens eksistens». Hva total israelsk tilbaketrekking angår, peker hun på Golanfjellene, «en milelang avfyrringsrampe mot Galilea, som ligger utbredt for øyet med veier og vassdrag avtegnet som linjene i en åpen hånd». Hun minner også om Israels praktiske forsoningspolitikk siden 6-dagers-krigen, om friheten for alle trosretninger, om nøytraliseringen av Jerusalem. «Fra minaretene anroper muezzinerne Allah, og kristne pilegrimer vandrer gjennom Jerusalem med det korsets tegn som gjennom århundrer for jødene har vært selve skrekkens symbol, pogromenes forvarsel.»

Her siteres enkelte detaljer, klipp og notater i en sak som bølger så sterkt innen informasjons- og hukkommelsesapparatet at kjensgjerninger av i går har lett for å bli overskygget av ferske påstander. Derfor

et par klipp til fra Merete Bonnesens kronikk fra —74. Det gjelder situasjonen etter 6-dagers krigen:

Det jernteppet som hadde delt Jerusalem eksisterer ikke (lenger). Fremmede for hverandre som vesener fra forskjellige kloder møttes nå arabere og jøder for første gang. Broene over Jordan ble åpnet. Handelen blomstret, og arabiske turister fra Jordan og fra fjerne land strømmet på besøk i Israel. Det Israel som nå ikke anses for verdig til å være medlem av UNESCO lærte tusener av alfabeter å lese og skrive.

.....

Men Arafat, som sto bak Münchenaksjonen, som han gjorde det bl.a. bak diplomatmordene i Khartoum, forsikret nå freidig i FN at han sannelig var imot terror.

.....

Drømmen, bevisstheten om et jødisk hjem, om det i sannhet dyrekjøpte Israel må ikke gå til grunne.

Man kan kalle Merete Bonnesens artikkel et partsinnlegg, men ikke benekte de kjensgjerninger som ligger til grunn, og som man har hatt lett for å glemme i løpet av de få år som er gått. Man kan kalle Elie Wiesels lidenskapelige utbrudd en følelsesladd eksplosjon, men skulle nødig glemme at han er en av de få som har vært martret i grenseland som gutt, en altfor tidlig voksen gutt, hvem det tok mange år å komme dit at han kunne ytre seg artikulert, nå på fransk, etter års studier ved Sorbonne; atter siden universitetslærer i USA — en av tidens helt store diktere og profeter.

ST. OLAV

Redaktøren treffes hver dag
enten på (02) 20 72 26 eller på
(02) 28 95 18.

Postadressen er Akersvn. 5,
Oslo 1.

BRENNOFFERET

Av AGE RØNNING

Det finnes hundrevis av skakende og kvalmende bilder fra de årene som jødene selv kaller for Brennofferet. Fotografier av uthungrete kvinner og menn presset mot piggtrådgjerdene, bilder av nakne mennesker som skytes ned i massegraver, av småbarn som klynkende følger sine foreldre inn i gasskamrene — det meste fotografert av herrefolkets bødler og funnet etter krigen i arkiver — og i familiealbum.

Jeg har brukt dager nå til å se gjennom disse bildene, men det som rystet meg mest har jeg ikke tatt med. Det ligger ved siden av meg når jeg skriver disse linjer, et bilde som gjør meg syk og avmektig, men som jeg forstår at jeg aldri må glemme. Og aldri kan glemme:

Det ene, ufattelige bildet av Brennofferet: et jødisk ektepar som brennes levende i en ovn — fotografert gjennom et kikkhull av en SS-mann.

Det var mange navn på dødsleirene, navn som Auschwitz, Dachau, Bergen-Belsen, Buchenwald, Belzec, Majdanek, Sobibor og Treblinka. Det er ikke mulig noe sted i menneskehetens ofte grusomme historie å finne noe som svarer til det som foregikk i disse grå leirene, i de jødiske ghettoer Europa rundt og i alle de områder nazi-troppene rykket inn i.

I disse leirene ble millioner av mennesker sultet, slått og gasset ihjel i løpet av noen år uten at de fleste av oss fattet hva som foregikk. Seks millioner ble utryddet i Brennofferet og røken fra krematorieovner la seg som en sykkelig stank over nabohavene og nabohusene.

Fra begynnelsen av har selve omfanget av redslene gjort det vanskelig for mange å forstå alt sammen. Det kan ikke ha vært virkelighet, det var en vond drøm verden hadde hatt, og vi kom aldri til å drømme den en gang til.

Den amerikanske historiker Lucy Dawidowicz har nylig utgitt en bok som hun har kalt *The War Against the Jew*. I den minner hun om at selv ikke alle de jødene som ble murt inn i ghettoene helt fattet hva som skulle skje med dem. Hver dag ble tusener plukket ut og kjørt vekk

for å «overføres til andre områder». Men det tok tid før de andre skjønnte at de skulle myrdes, og at den samme skjebne ventet dem selv.

Selv ikke i ghettoene forsto man med en gang det sataniske i nasjonalsosialismens lære om herrefolk og undermennesker.

Idag, tredve år etter utryddelsene, er nok minnet enda mer ufattelig for mange av oss andre. Vi sier til oss selv at «det var noe som skjedde i den annen verdenskrig. Og da skjedde det så mange grusomme ting. Vi bør glemme — og leve videre.»

Men samtidig er det noe annet som blir mer og mer tydelig, tredve år etter. Det kan skje igjen, i en eller annen form. Faresignalene er mange: antisemittismen er levende igjen. Det finnes unge og eldre som prøver å blåse nytt liv i nazistenes politiske ideer. Mange ser med forståelse på arabernes snakk om å likvidere staten Israel, den stat hvor det blant annet bor 200 000 overlevende etter Brennofferet.

Jeg ser på bildet ved siden av meg, av det jødiske paret i forbrenningsovnen. Deres siste minutt, ansiktet hennes er alt fordreid av smerte. Dette har hendt, i statens og maktens og ondskapens navn.

(Forts. n. side.)

Brennofferet...

FORTSATT FRA FORRIGE SIDE

Og ikke bare i dødsleirene, også utenfor. En tysk anleggsingeniør, Hermann Friedrich Graebe, fortalte i Wiesbaden den 10. november 1945 om hva han med egne øyne hadde sett (fra boken *Der Gelbe Stern* av Gerhard Schönberner):

«Den 5. oktober 1942 (da han besøkte anleggsarbeider i byen) fikk jeg vite at jøder fra Dubno ble skutt i tre store massegraver i nærheten, graver som var tredve meter lange og tre meter dype. Omkring 1500 ble drept hver dag... To av oss gikk med en gang til gravene, ingen stoppet oss. Jeg hørte en serie av skudd bak en av jordhaugene. Jødene som ble kjørt til retterstedet i lastebiler — menn, kvinner og barn i alle aldre — måtte ta av seg alle klær på ordre av en SS-mann som gikk rundt med en hundepisk. De måtte legge sine ting i forskjellige hauger, sko, ytterklær, underklær. Jeg så hauger av sko hvor det må ha vært mellom 800 og 1000 par. Uten skrik og gråt kledde disse menneskene av seg, sto sammen i familiegrupper, kysset hverandre, tok farvel og ventet på signalet fra en annen SS-mann som sto nær graven, også han hadde en pisk i hånden. På de vel femten minuttene jeg sto der, hørte jeg ingen klagerop, ingen som ba om nåde.»

«Jeg så en familie på omkring åtte, en mann og en kvinne, begge på rundt 50, og deres barn som var vel ett, åtte og ti år gamle og to voksne døtre som var omtrent 20 og 24 år. Dessuten var det en gammel kone med snehvitt hår sammen med dem, hun holdt den minste ungen på armen, sang for barnet og kilte det. Ungen kroet seg i fryd. Ekteparet sto og så på med tårer i øynene. Faren holdt en gutt på rundt ti år i hånden og snakket lavt til ham. Gutten forsøkte ikke å gråte. Faren pekte på skyene, strøk gutten over hodet og det virket som om han prøvde å forklare noe for ham. Akkurat da ropte SS-mannen til sin

kamerat som skilte ut vel tyve personer og ga dem ordre om å gå bak jordhaugene. Blant dem var den familien jeg har nevnt. Jeg kan ennå huske en mørkhåret slank pike som pekte på seg selv da hun gikk like forbi meg og sa: *Treogtyve.*»

«Jeg gikk over på den andre siden av grøften og befant meg over en enorm grav. Likene lå så tett pakket oppå hverandre at bare deres hoder var synlige. Blod rant over skuldrene og fra hodene på nesten alle. Noen av dem beveget seg fremdeles. Noen løftet en arm eller vred hodet for å vise at de ennå levde. Graven var allerede to-tredjedels full, jeg regnet med at det var omkring 1000 i den. Jeg så etter SS-mannen som hadde skutt dem, han satt på kanten av graven med dinglende ben, hadde et maskingevær over knærne og røkte en sigarett. Den nye gruppen, alle nakne, klatret ned i graven etter en annen SS-manns anvisninger, og la seg sammen med de døde og sårede. Noen av dem klappet og trøstet de som ennå levde og snakket forsiktig til dem. Så hørte jeg en serie skudd igjen, og så at de nye ble liggende på toppen av de andre, blod sprutet ut av nakkene deres. Det var underlig at de ikke beordret meg vekk, men jeg la merke til at det sto tre, fire vakter i nærheten.

Den neste gruppen var allerede på vei ned da vi forlot stedet...»

Jeg ser igjen på bildet fra den brennende ovnen. Akkurat nå begynner det å gå opp for meg at det *må* finnes andre enkeltbilder som er hardere og verre.

Ingen av dem skal vi glemme så lenge vi lever. Vi har arvet minnene.

Fasteaksjonens resultat

Fasteaksjonen innbragte i

Norge	kr. 88 930,—
Danmark	» 240 008,—
Sverige	» 105 554,—
Finland	» 9 100,—
Island	» 4 600,—

Ialt N.kr. 448 192,—

Caritas Norge takker på vegne av bispedømmet alle givere som bidrog til det gode resultat.

Harald Taxt
Caritas-leder

Fascistisk parti forsøkes stiftet

Forfølgelser i Sovjet

Det arbeides med planer om å stifte et fascistisk parti innen stortingsvalget 1977, mel-

der Morgenbladet. Initiativet er, ifølge Morgenbladet, tatt av bl. a. eldre nazister, mens ryggraden i organisasjonen skal være en samling av ekstreme, anti-kommunistiske bevegelser. Blant aktuelle grupper nevnes Nasjonal Ungdomsfylking, (NUF), Anti Kommunistisk Allianse (AKA) og Nordisk Fremskrittsparti.

Enkelte av gruppene samler våpen og organiserer brigader trenet i nærkamp, skriver Morgenbladet, og hensikten er å provosere konfrontasjoner med de venstreorienterte bevegelser. Ifølge avisen skaffer medlemmene seg våpen på forskjellige måter. Blant annet skal det være smuglet inn tåregasspistoler fra Tyskland.

Anti Kommunistisk Allianse er en norsk utløper av Nordisk Fremskrittsparti som har hovedsete i Sverige, og de to organisasjoner opptrer under samme postadresse i Norge, Postboks 16, Bygdøy, Oslo 2. Et annet organisasjonsnavn som har vært nevnt i forbindelse med de fascistiske grupper, er Jerngarden (F-N), fremgår det av Morgenbladets opplysninger.

Nasjonal Ungdomsfylking har postadresse Boks 5331, Majorstuen, Oslo 3, og formannen heter Erik Blücher.

En annen, beslektet organisasjon som bygger på nasjonalsosialismen, er Nordisk Ungdomsfront, som ledes av Erik Rune Hansen.

ST. OLAV'S
REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 95 18

«30 år
etter»

NYHETER

Flere tusen ordenssøstre er meldt savnet i Syd-Vietnam og i Kambodja. Av 18 ordenshus som tilhører en vietnamesisk kongregasjon er 17 ødelagt.

*

Willem A. Visser't Hooft, den første generalsekretæren i Kirkenes Verdensråd har fått Augustin Bea-prisen for 1975, nærmere 200 000 kroner. Prisen ble innstiftet i 1969 av den internasjonale stiftelsen «Humanum» til minne om kardinal Bea.

*

De katolske biskoper i Spania har utsendt et hyrdebrev om forsoning i kirke og samfunn. Biskopene krever at borgernes rettigheter blir respektert, og at det blir slutt på bortførelser og tortur. Biskopene motsetter seg videre undertrykkelsen av de baskiske og katalanske mindretall og protesterer mot manipuleringen av den offentlige opinion.

Rettsaken mot en katolsk prest, pater Bernhard Mickiewicz fra Stryj, syd for Lvov i Ukraina i Sovjet blir inngående skildret i en av lokalavisene i Stryj, forteller KNA. Stryj lå før 1939 på polsk område, det bodde mange katolikker der og paterens navn tyder på at han har polsk bakgrunn. Rettsaken fant sted i august 1974.

Den kommunistiske lokalavisen skrev at presten hadde forbrutt seg mot sovjetisk lov, at han hadde ordnet religionsundervisning for barn og «spredt usannheter om den sovjetiske samfunnsordning». Han hadde kommet til Stryj i mars 1970 og hadde «forsøkt å dra gutter og piker, halv voksne og barn i forskolealderen til den katolske kirke». Ungdommer som hadde truffet Mickiewicz sa til politiet at han hadde forsøkt å utnytte de unges interesse for kunst, natur og idrett. Han hadde talt med dem om livets mening, lykken og rettferdigheten og «forsøkt å innbille dem at de rette løsninger på disse problemene ikke fantes hos ateistene, men i den religiøse litteraturen».

For disse forbrytelser ble den katolske presten dømt til en straff på 25 års fengsel.

*

En første rapport om den katolske kirkes stilling i Kambodja etter maktovertagelsen:

Den apostoliske vikar av Phnom Penh er en 47 år gammel, franskfødt misjonær, Yves Ramousse. Da man har regnet med at hans nasjonalitet ville gi ham vanskeligheter etter Røde Khmerstyrkenes seier, har paven i god tid utnevnt hans efterfølger, den 37 år gamle Chmar Salas som like før byens fall ble bispeviet i domkirken.

❧

Ny norsk bok om en stor

PAUL CLAUDELS

Av KARIN GULLERUD-JOHANSEN O.P.

En norsk bok om Paul Claudel — det er en begivenhet det er grunn til å stanse ved. Forbindelsene mellom norsk og fransk åndsliv er så visst ikke for hyppige eller for nære. Men her kommer altså Truls Winther med et norsk bidrag til den internasjonale Claudel-forskning. Boken «Paul Claudel og det skapende ord» er en del av hans doktoravhandling. Claudel har vært omstridt, og slik presenteres han på bokens første side:

«Paul Claudel (1868—1955) er en av de betydeligste franske diktere i nyere tid. Mange vil betrakte ham som

den fremste kristne dikter Frankrike har fostret, og se ham som en førerskikkelse i nyere europeisk litteratur — enkelte har endog nevnt hans navn sammen med Dantes og Shakespeares. Og selv om andre har hatt vanskeligheter både med å godta hans personlighet og hans diktning — man har hevdet at hans vesen ofte var preget av fariseisk og selvsentrert intoleranse, og at hans diktning kan fortone seg som stortalende formuleringer av et verdensbilde som virker anakronistisk og «uten mening» for «moderne mennesker» — har Claudel likevel, etter å ha vært misforstått og miskjent av mange i sitt hjemland i lang tid, etter hvert blitt tilkjent den plass i fransk litteratur som visselig tilkommer ham.»

Det er Claudels verdensanskuelse som opptar Truls Winther i denne boken, og han bygger sin fremstilling på et av dikterens tidlige, mer filosofiske verker, «Art Poétique», skrevet i årene 1903—07. Resultatet er blitt en nokså teoretisk analyse, noe Truls Winther selv vedgår, men siden dette verk står meget sentralt i Claudels produksjon, mener han at det er umaken verd å studere det.

De fleste ser dette verket i sammenheng med Claudels andre diktverk, men Truls Winther foretrekker å «betrakte det i sammenheng med Claudels utvikling som dikter og menneske». Denne synsvinkel gir analysen et menneskelig innhold som etter min mening gjør den til fengslende lesning. Jeg skal ikke begi meg inn på noen analyse av analysen, men bare prøve å gi en anelse om hva det dreier seg om, et forsøk som nødvendigvis må bli både skjematisk og overfladisk.

De to kall.

Utgangspunktet er et problem som opptok Claudel meget i ungdommen, og som for så vidt fortsatte å oppta ham livet igjennom. Truls Winther skriver: «Claudel følte seg som et menneske som hadde mottatt to kall — han hadde fått diktereivnen, men han følte seg også kallet til å tjene Gud som prest eller munk. Kunne han på noen måte forene de to oppgaver, eller eksisterte det et motsetningsforhold mellom dikterens liv og virksomhet og den livsform som Gud krevet av ham som religiøs personlighet?»

Claudel selv uttrykker det slik: «Ingen som har vært igjennom en omvendelse lar være å stille, med dyp angst, spørsmålet om ikke Gud, som har krevet av ham et første skritt, ikke også vil kreve et annet. Denne angst har vært så sterk hos meg at jeg på et punkt i mitt liv, bad om å

TO KALL

bli opptatt som novise hos benediktinerne i Ligugé, etter at jeg fullstendig hadde gitt avkall på en diktning som jeg mente var unyttig til å tjene Gud».

Claudel prøver altså på en helt konkret måte å finne ut hva Gud venter av ham. Han mente en tid at Gud hadde gitt ham dikterevnen for at han skulle vise seg sterk nok til å gi avkall på den, og Claudel trodde han hadde greid det. Men svaret på hans forsøk var et klart og utvetydig nei, og den unge mann måtte vende tilbake til sin stilling i utenriktstjenesten — og til sin diktning. Han sier: «Vel, slik var det. I det øyeblikk, i dette lille kapellet i Ligugé, følte jeg at jeg aldri ville tilhøre klasse A, at jeg for alltid var forvist til klasse B...» Men spørsmålet var: Hvordan kunne han tjene Gud i «verden», med sin diktning.

Den kristne dikter.

Det er nærliggende å se Claudels diktning i lys av hans katolske tro, sier Truls Winther. «Katolisismen fikk ikke bare avgjørende betydning for Claudel som menneske; man kan hevde at alt han skrev bærer bud om hans tro... Mange har følt at Claudels diktning rommer et viktig budskap til hans medkristne, at den bærer bud om en sterk opplevelse og inntrengende forståelse av det kristne menneskes livssituasjon.»

Men Claudel er etter Winthers oppfatning ikke en vanlig «kristen forfatter, som først og fremst tar sikte på å påvirke sin leser og forme hans religiøse og moralske anskuelser», og han advarer mot å vurdere Claudels verker bare ut fra den kristne lære. Forholdet mellom det dikteriske og det religiøse er ikke så enkel, og her har Truls Winther noen kloke ord å si:

«Enhver 'kristen' tanke og forestilling, ethvert begrep og bilde som kalles 'kristent', har fått denne betegnelse fordi det inngår i en sammenheng som gir den enkelte tanke eller det enkelte bilde sin religiøse mening. — I diktverket blir forestillingene derimot løst fra denne sammenheng og underlagt en orden som er diktverkets egen. Det er selvsagt intet til hinder for at denne orden ligger så nært opp til den religiøse sammenheng, at diktverket virkelig synes å formidle en visjon av en kristen virkelighetsforståelse. Men i så fall er dette budskap eller denne sammenheng ikke pålagt diktet av religiøse grunner, den er nærværende fordi den er i samsvar med diktets naturlige og nødvendige oppbygning. — En kristen kritiker kan selvfølgelig ta avstand fra dikt- og kunstverker på troens vegne... Men han kan ikke gå ut fra at *sammenheng* i den kristne forestillingsverden skal virke bestemmende på

et litterært verks utformning og oppbygning, selv om dette verk i stor grad opptar i seg kristne forestillinger og motiver.»

Som troende katolikk ønsket Paul Claudel uten tvil ikke bare å leve, men også å «skrive» mest mulig i samsvar med sin tro. Han gjorde det imidlertid på sin egen måte. Truls Winther skriver: «Det som for Claudel særlig forklarer verkets religiøse berettigelse, er diktets funksjon for den virkelighet som det gjenskaper — og dermed for *dikteren selv*.»

Til grunn for dette ligger en hel dikterfilosofi og erkjennelsesteori som det kostet Claudel meget strev å komme frem til.

Merkelig nok var det de ateistiske, symbolistiske diktere i Frankrike, og særlig Rimbaud, som viste Claudel veien. Hos Rimbaud mente han å finne den tanke at «dikteren skal fullende den ufullbyrdede skapning». Skjematisk kan man gjengi Claudels tanke slik:

Gud, som er fullkommenheten selv, har ikke kunnet skape verden fullkommen, fordi den eksisterer adskilt fra ham. Men Gud vil at hans verk skal fullbyrdes, og det skjer ved at verden igjen blir forenet med ham.

Claudel tar opp igjen den gamle tanke at det finnes en analogi mellom Guds skaperord og dikterordet. Ved sitt skaperord skapte Gud verden, ved å erkjenne tingene og uttrykke dem med ord er mennesket med på å fullbyrde skaperverket. Dette, som jo spesielt er dikterens virksomhet, betrakter Claudel som en «hellig handling», et offer, der skapningen blir gitt tilbake til Gud.

Denne tanke at diktningen er en form for offerhandling, hjalp Claudel til å løse sitt kallsproblem og den er bestemmende for hans diktning. Truls Winther sier: «Som dikter vet Claudel at han aldri kan unngå å rette sin oppmerksomhet mot «verden», og det han vil formidle med sin teori om det poetiske offer, er behovet for at det som blir til ved denne dikteriske virksomhet, bokstavelig «stiger opp til Gud» og dermed gjenskaper den forbindelse med Gud som han frykter at han avskjærer, idet han utøver sin dikteriske virksomhet.»

Pave Paul VI:

«Vi må utvide kvinnenes rolle i menighetene»

Da pave Paul VI i 1973 opprettet en kommisjon som skulle studere kvinnens rolle i samfunnet og i Kirken, begrenset han dens arbeidsområde: Den skulle ikke ta opp spørsmålet om kvinnelige prester. For ham var — og er — den kjensgjerning avgjørende at Kristus bare valgte menn til apostler. Men han har heller neppe vært blind for at uten en slik begrensning kunne kommisjonen ha kommet til å henge seg opp i et problem som rent praktisk angår bare et mindretall av kvinnene, mens man glemte å undersøke hva kvinnene faktisk kan gjøre.

I en tale paven nylig holdt til denne kommisjonen, kom begge disse motiver frem. Han understreket at man ikke bare måtte tenke på eliten og legge planer for de få topputdannede kvinner. Det gjelder først og fremst å nå vanlige kvinner i alle land, å vekke dem til bevissthet om sitt verd, og å sikre dem de rettigheter og den aktelse de har krav på.

Efter noen velkomstord sa paven:

«Denne kommisjonen har fått en tosidig oppgave: å samle og bearbeide opplysninger om kvinnens stilling og rolle i det moderne samfunn, og dessuten undersøke hvordan man på en effektiv måte kan fremme arbeidet for kvinnens verdighet og

ansvar. Dette er et arbeid som krever gradvis modning, og som derfor må ta sin tid. Det gjelder dessuten å tenke klokt, for det dreier seg om vanskelige spørsmål. Å taie om like rettigheter løser ikke problemet, for det går meget dypere. Det man må sette seg som mål, er at mann og kvinne virkelig kan utfylle hverandre. De må kunne bruke de evner og krefter som er egne for dem, i arbeidet med å bygge en verden som ikke er forflatet og ensformig, men harmonisk og én i all sin mangfold, en verden slik som Gud har villet den. Eller for å bruke Det hellige års slagord: en fornyet og forsonet verden.

Dessuten gjelder det å handle fornuftig og ikke lage virkelighetsfjerne planer som er utklekket av en elite for en elite. Man må svare på folks virkelige behov, slik at alle samlet kan gjøre fremskritt — på en realistisk måte og slik det passer for dem. På dette området er det så meget å gjøre! Er det nødvendig å minne om at det fremdeles finnes millioner av kvinner som hverken nyter godt av de mest grunnleggende rettigheter eller får simpel aktelse?

Ved et heldig sammentreff tok denne studiekommisjonen fatt på sitt arbeid samtidig som man over hele verden forberedte De forente nasjoners internasjonale kvinneår 1975.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høy-messe
OSLO: St. Olavs kirke Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
		18.00	—
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00	11.00
		18.30	—
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		9.00	—
Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 212355		11.00	9.30
			9.30
Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587			
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
BERGEN: St. Paul kirke, Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00	11.00
			19.00
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelsngt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvg. 113, tlf. 23 751		8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haralds gt. 21, tlf. 23 195			
HØNEFOSS: St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 22 381		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 255			11.00
LILLEHAMMER, Mariakirken, lörd.: Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550 sønd.:		18.00	10.00
			10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		9.00	11.15
MOSS: St. Mikals kapell, Ryggeveien 24, tlf. 41 038		—	—
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
STABEKK: Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35 Eikeli kirke		8.30	10.45
		19.00	9.30
STAVANGER: St. Svithuns kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.30	10.45
		9.30	
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		8.00	10.45
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214		8.45	11.00
		19.00	—
St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N: St. Eysteins kirke, Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem, Jernbanegt. 29			11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ALESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: Vor Frue kirke, Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604		19.30	11.00
St. Elisabethsøstrene, Mellomvn. 47, tlf. 81 487		8.00	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 81 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikal kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII St. Elisabeth Institutt, tlf. 11 392)		19.00	11.00
		8.00	
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30
NARVIK: Den svenske sjømannskirke, Prestebolig: Einervegen 7. Tlf. 41 634			11.00
SELFORS: Vår Frelses kirke, Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072			11.00

Vi har allerede gitt uttrykk for i hvor høy grad Kirken er enig i de mål man har satt for kvinneåret. Pavestolen tar med glede imot innbydelsen fra De forente nasjoner om å samarbeide. Men dette angår hele Kirken. Det er især i lokalkirkene man må oppfordres til en samvittighetsransakelse. Hvordan er det med respekten for og arbeidet med menns og kvinners rettigheter og plikter? Hvordan er det med kvinnes deltagelse i samfunnslivet og i Kirkens liv og arbeid?

Kvinnen i Kirken

La oss først snakke om dette området, men det betyr ikke at

dere kan begrense kommisjonens arbeid til det. Det annet Vatikankonsil minnet høytidelig om den rett og den plikt alle døpte, menn og kvinner, har til å ta del i Kirkens arbeid som ansvarsbevisste medlemmer av Guds folk. Det understreket dessuten: «Fordi kvinnene i våre dager deltar mer og mer aktivt i hele samfunnslivet, er også deres voksende andel i Kirkens apostolat på forskjellige områder av stor betydning.» (Legfolkets apostolat, nr. 9.)

Mange grupper søker i dag inspirasjon i Guds ord til dette fornyelsesarbeid. Hvordan kan man annet enn glede seg over det, så lenge dette ord blir tolket riktig, uten lidenskap og

og innenfor Kirkens levende tradisjon? Man fremhever gjerne Jesu eksempel: det nye, ja, det i forhold til tidens skikker dristige i hans oppførsel overfor kvinner. Selv om kvinnene ikke blir kalt til apostler — som de tolv, og altså heller ikke til tjenester som krever ordinasjon, så blir de oppfordret til å følge Kristus som disipler og til å samarbeide med ham. De kvinner som hadde fulgt Jesus fra Galilea, står ved korset, de er til stede da Jesus blir gravlagt, og de er der på nytt påskemor-

(Forts. neste side.)

DEN NORDISKE VALFART TIL LOURDES

23. til 30. august 1975

8 dages flyrejse med full pensjon.

Pris: Kastrup/Lourdes tur-retur, hotell «Madonna»
d.kr. 1650.—

Særpris for syge og handicappede på «Accueil N-D»
d.kr. 1175.—

Valfartsprest: Pater G. GOMMANS C.M.

Læge, sygeplejersker, samaritter medfølger.

Program og tilmeldelser: VALFARTSKOMITEEN

Barsehøj 25, DK 2900 Hellerup

Igjen på lager:

Den Hollandske Katekisme m/Ændringsforslag.

Nye:

Gunnel Vallquist: Føljeslagare.

Küng: The Changing Church, Reflections of the progress of the Second Vatican Council.

Julian of Norwich: A Shewing of God's Love.

Bach Kantater fra Bärenreiter, kr. 31,— pr. plate.

Pene, rimelige rosenkranser.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1, tlf. 20 72 48

9—16, lørdager 9—14.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Dominikus kirke	}	Oslo
Lunden kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Olavs kirke	}	Arendal
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke	}	Hammerfest
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus	}	Hønefoss
Øyenklinikken		
St. Josephs Hosp., Drammen	}	Lillestrøm
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Tromsø
St. Mikals Kirke		
St. Mikals prestegård	}	Trondheim
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.	}	Tønsberg
St. Magnus Kirke		
St. Elisabeths Hosp.	}	
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	
St. Olavs Kirke		
St. Olavs Prestegård	}	
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

Paven i åpen bil på Petersplassen

«Vi må utvide kvinnenes rolle i menighetene»

(Forts. fra forrige side.)

gen, ved oppstandelsen. Man kan med rette si: Om Kirken blir grunnlagt på apostlenes vitnesbyrd, så bidrar kvinnenes vitnesbyrd i høy grad til å nære menighetenes tro.

Vi kan ikke endre vår Herres handlemåte og heller ikke hans kall til kvinnene. Men vi må anerkjenne og utvide kvinnenes rolle i de kristne menigheters

liv og arbeid. Det vil ikke bety noe nytt i Kirken. Man finner spor av dette helt tilbake til de første kristne menigheter, og

siden mange ganger og på mangfoldige måter i løpet av Kirkens historie gjennom århundrene. Men det er tydelig at man i dag vil komme til å gå atskillig lenger enn før.

Det er en kjensgjerning at svært mange menigheter de siste tiår har nytt godt av kvinnenes apostoliske arbeid, især på det viktige område som sjelesorg for familien er. I dag er også enkelte kvinner med på å planlegge det pastorale arbeid i bispedømmet eller i sognet. Også pavestolen har, som dere vet, kalt særskilt kvalifiserte kvinner til å ta sete i noen av sine arbeidsgrupper.

Det som nå naturligvis haster mest, er det enorme arbeid som må til for å vekke den alminnelige kvinne og bedre hennes kår, både i samfunnet og i Kirken. Det er en oppgave vi legger stor vekt på: å arbeide overalt for å gjøre oppmerksom på, og få folk til å respektere og beskytte enhver kvinnes rettigheter og privilegier, på alle områder — før og i ekteskapet, i oppdragelse og yrke, i hennes borgerlige, sosiale og religiøse

K. G. J.

DRAMMEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Drammens malerforretning

Inneh. Asbjørn Gundersen

Tlf. 83 19 16 - 83 33 32

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

INTERVJUET:

Leo Eitinger om katolikkene

— Vi snakket om den katolske kirke og jødeforfølgelsene under annen verdenskrig.

— Ja, det som vel er sikkert, er at paven ikke har foretatt seg noe offisielt for å hjelpe jødene eller for-dømme jødeforfølgelsene. Det som også er sikkert, er at en slik fordømmelse ikke kunne ha skadet jødene mer, eller gjort situasjonen verre for dem, slik man har sagt. Ingenting kunne dengang ha skadet jødene eller gjort situasjonen verre for dem.

Men vi må huske at de enkelte — prester, nonner og andre — var meget aktive i individuell hjelp.

— Nå har jo den katolske kirke offisielt endret signaler når det gjelder holdningen til jødene. Det annet Vatikan-konsil banet veien for en ny forståelse, og i fjor kom et dokument som oppfordret til ny innsats for å bedre forholdet mellom jøder og kristne. De har så meget felles at de burde kunne leve sammen som brødre og samarbeide.

— Personlig kan jeg ikke annet enn være enig. Vi må venne oss til pluralismen, også religiøst. Jeg er ikke i stand til å vurdere hvilken religion som er best, men når man tilhører et religiøst miljø, og når man har lært denne religions etiske grunnsetninger og har akseptert dem som rettesnor for sitt liv, så har det mindre betydning hvordan ens gudsyndyrkelse ellers ser ut. Jeg kan ikke annet enn føle glede over at den katolske kirke offisielt er kommet til stort sett det samme standpunkt, at man er kommet bort fra den absolutte misjonering, slik at vi kan leve i god forståelse med hverandre.

Karin Gullerud-Johansen O.P.

FILM...

(Forts. fra siste side.)

osv. Selv Gloria Swanson, som i filmen spiller seg selv, er tydeligvis blitt instruert om å gjøre så lite av seg som bare mulig, selv om ikke engang regissøren av denne filmen, hvis navn ikke engang bør nevnes, helt klarer å skjule det åpenbare faktum at hun er den eneste skuespiller som i det hele tatt viser seg i dette — makkverket. Hvordan hun er blitt lurt med på noe så elendig, kan man virkelig undre seg over.

Filmen burde derfor helst være forbigått i taushet dersom den ikke var en del av en videre tendens i filmindustrien for tiden, pluss det nokså oppsiktsvekkende faktum at noe så elendig som *Katastrofealarm* klarer å fylle hele Colosseum i lyse, deilige maikvelder. Hva er det som trekker? Det sannsynlige er vel at vi her igjen står overfor det som trakk folk til det opprinnelige Colosseum, nemlig behovet for sirkus. Det ser ut til at vi liker å se andre mennesker være i dødsfare og lide når vi selv sitter på betryggende avstand, det er dét som er det uhyggelige. Kanskje er det derfor at personene for all del ikke må bli for levende, for da kunne vi i alt for stor grad identifisere oss med dem. Nei, her skal det være spenning og død for deres egen skyld, uten altfor mange menneskelige følelser skal blandes inn, samtidig som det jo går bra til slutt — flyet kommer ned. En skummel og forløyet fortelling og en uhyggelig tendens, dét er det filmer som denne står for.

PH

T. S. JACOBSEN BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Privat 55 77 87 - 69 43 72

Tif. 20 79 06 - 20 79 05

E. Sunde & Co. Røtleggerbedrift A/s

VARME- SANITÆR OG SPRINKLERANLEGG

Ulvenveien 89, Økern, Oslo 5. Tif. 67 77 83

OSLO

MALERMESTER

Otto Foerster

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Tlf. 21 69 06

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Stortings pl. 7 — Oslo 1

Telefon

(02) 33 36 24

33 55 25

Telegr.adr.:

Rustfriknut

Allslags snekkerarbeid utføres REIDAR MYRVOLD & SØN

Gladavel 23, Grefsen

Tif. 21 18 32

THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

Biskopen takker pater Raulin

KATASTROFEFILM

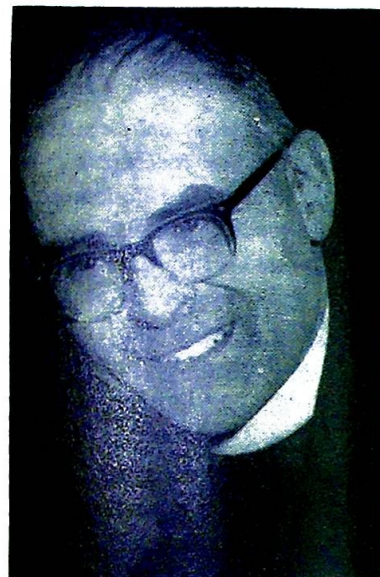
Det er nok riktig, dét som sies, at den ny «bølge» er over oss innenfor filmproduksjonen, nemlig de såkalte katastrofefilmene: Skyskrapere i brann, luksusskip i havsnød, jumbojetfly som styrter, — alle disse moderne vidundere som gir så mange tekniske muligheter til å utfolde seg på et bredt lerret.

Ta nå for eksempel *Katastrofealarm* (*Airport 75*): Den handler om en jumbojet på vei fra den amerikanske østkysten til Los Angeles, og som kolliderer med et lite privatfly slik at cockpiten blir flerret opp og mannskapet drept eller hardt såret. Hele filmen handler om hvordan flyet blir reddet og kommer ned på jorda igjen, med alle passasjerene i god behold, Temmelig tynt materiale for en film, kunne man si, men opplegget inneholder dog muligheter for å vise hvordan mennesker reagerer i en slik situasjon. *Katastrofealarm* benytter ingen av disse mulighetene, filmen synes snarere bevisst å unngå en dyper skildring av menneskers oppførsel i en ekstrem krisesituasjon. Filmen må være noe av det dårligste og mest talentløse som er blitt laget på lang tid, den er så dårlig at den nesten blir interessant av den grunn. Menneskeskildringene er noe av det mest sjablongmessige jeg har sett. Nå kan man jo si at allerede Charlton Heston i hovedrollen borger for det verste, men det fabelaktige er at den sjablongmessige fremstillingen er gjennomført med en nesten utrolig konsekvens. En dame som drikker whisky og øl, gjør simpelthen ikke noe annet, hun sier ingenting, hun er ingenting. Damen med den syke piken er bare en dame som reiser med en syk pike, uten personlighet og — uten den minste antydning til følelsesliv. Den snille nonnen er bare snill nonne osv.,

(Forts. foregående side.)

Pater ALBERT RAULIN O.P., inntil nylig prior for Dominikanerne i Oslo, har forlatt Norge for å overta ledelsen av sin ordens nord-franske provins. Det føles naturlig og riktig å gi uttrykk for vårt bispedømmes og min egen takk til ham for den betydelige innsats han har ydet gjennom nøyaktig 30 år, siden krigens slutt i 1945. Under denne tid har han riktignok hatt varige oppdrag både i Sverige og i Danmark, likesom han noen år forsøksvis søkte å grunnlegge en fast virksomhet for sin orden i Trondheim. Men langt det meste av sin tid og sine krefter har han viet Oslo Katolske Bispedømme, og det på en rekke ulike områder, allsidig som han er. En komplett liste over disse tjenester ville bli lang, den skal ikke følge her. Jeg vil nøye meg med å fastslå med beklagelse, at vi foreløpig må unnvære en stor kraft. Pater Raulin er valgt for fire år til sin nye gjerning, et mulig gjenvalg kan gjøre det til åtte. En usedvanlig rikdom av kunnskaper, energi og innsatsvilje vil i disse år komme den franske dominikanerprovins til gode. Forhåpentlig vil det også indirekte kunne være oss til nytte, i form av nye impulser. Ikke bare med sine ordensbrødre i Oslo, men med kolleger og venner i Norge har han gamle og solide bånd.

Med dette vil jeg gjerne takke pater Raulin for alt hva han har vært, og det for så mange, i vårt bispedømme. Ikke minst på våre søstres vegne, hans

uegennyttige hjelp og inspirasjon i deres tilfelle vil bli savnet, inntil vi ser ham igjen. Uansett de større og krevende oppgaver han nå har fått seg betrodd, vil jeg ønske ham velkommen tilbake til Oslo, når oppdraget er fullført. Med sine 55 år skulle pater Raulin ha mange og betydelige arbeidsår foran seg, og håp og gode ønsker fra mange vil følge ham, hvor han så får sitt virke.

Oslo 30. mai 1975.

† JOHN W. GRAN
Biskop

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Medredaktør: Karin Gullerud-Johansen O.P.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 95 18.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 50 pr. år. Kr. 25 pr. ½ år. Utlandet kr. 60.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.